

Skipulagsstofnun
b/t Egill Þórisson
Borgartún 7b,
105 Reykjavík

Reykjavík 25. júní 2019
UST201905-383/R.K.
08.12.00

Efni: Mat á umhverfisáhrifum – Tillaga að matsáætlun – 3.800 tonna laxeldi í sjókvíum í Fáskrúðsfirði á vegum Laxar fiskeldi ehf.

Ísáð er til erindis Skipulagsstofnunar dags. 24. maí sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um ofangreinda tillögu að matsáætlun. Laxar fiskeldi ehf. er hér eftir nefnt rekstraraðili.

Í greinargerð þeirrar tillögu að matsáætlun sem hér um ræðir segir: „*Þar sem áhættumatið getur enn tekið umtalsverðum breytingum miða Laxar fiskeldi hér við fulla framleiðslu samkvæmt burðarþolsmati*“ (bls. 13) og er þá átt við burðarþol Fáskrúðsfjarðar sem metið er 15.000 tonn.

Umhverfisstofnun tekur fram að starfsleyfi eru aðeins gefin út fyrir umfang fiskeldis í sjókvíum sem rúmast innan burðarþols Fáskrúðsfjarðar og það magn frjós laxfisks (*Salmo salar*) sem er undir mörkum hámarkseldis skv. áhættumati erfðablöndunar (Hafrannsóknarstofnun, 2017).

Rekstraraðili hefur skilað inn umsókn um starfsleyfi og er tillaga nú í vinnslu hjá Umhverfisstofnun en sú framkvæmd hefur lokið mati á umhverfisáhrifum. Í desember 2017 lagði rekstraraðili fram frummatsskýrslu vegna aukinnar framleiðslu á frjóum laxi í sjókvíum í Reyðarfirði um 10.000 tonn. Álit Skipulagsstofnunar um matsskýrslu framkvæmdarinnar var gefið út þann 4. janúar 2019. Starfsleyfistillaga Umhverfisstofnunar er fyrir aðeins 3.000 tonna sjókvíeldi þar sem það er hámarks umfang frjórna laxa til úthlutunar í Fáskrúðs- og Reyðarfirði skv. hámarkseldi áhættumats erfðablöndunar. Ekki er unnt að leyfa rýmri heimild í starfsleyfi umfram hámarks eldi skv. áhættumati.

Ljóst er að ef ofangreint starfsleyfi fyrir 3.000 tonnum af frjóum laxi í sjókvíum í Reyðarfirði verður gefið út verður ekki eftir nein heimild fyrir aukið sjókvíeldi frjórna laxa í Fáskrúðs- og Reyðarfirði skv. núgildandi áhættumati erfðablöndunar.

Umrædd tillaga að matsáætlun fjallar um 3.800 tonna laxeldi frjórra fiska í sjókvíum til viðbótar. Auk þess hefur rekstraraðili hefur einnig lagt inn tillögu að matsáætlun fyrir 4.000 tonna framleiðsluaukningu sjókvíaeldis frjórra laxa í Reyðar- og Eskifirði. Þar með er ljóst að fyrirætlanir rekstraraðila í Fáskrúðs- og Reyðarfirði/Eskifirði eru umfram leyfilegt magn skv. áhættumati.

Umhverfispættir

Þeir umhverfispættir sem Umhverfisstofnun mun taka afstöðu til og fjallað verður um í frummatsskýrslu framkvæmdar skv. tilögunni eru; ástand sjávar, botndýralíf, slysaleppingar erfðablöndunar, sjúkdómar og laxalús, fuglar og spendýr, ásýnd og landslag, fyrirhuguð vöktun og vöktunaráætlun og samlegðaráhrif.

Umhverfisstofnun minnir á að umfjöllun mats á umhverfisáhrifum ætti að fjalla um þau áhrif sem framkvæmdin (3.800 tonna eldi í Fáskrúðsfirði) er líklegt til að hafa á þá umhverfispætti en ekki hvernig þeir umhverfispættir kunni að hafa áhrif á eldisframleiðsluna.

Stofnunin minnir á að gera þurfi grein fyrir fjarlægðarmörkum og að fjarlægðir milli sjókvíaeldisstöðva ótengdra aðila skulu vera skv. 4. gr. reglugerðar nr. 1170/2015 um fiskeldi.

Lífrænt álag (burðarþolsmat) og sleppingar eldislaxa (áhættumat erfðablöndunar)

Burðarþolsmat, unnið af Hafrannsóknarstofnun, telur að hámarks lífmassi eldis í Fáskrúðsfirði ætti ekki að fara yfir 15.000 tonn. Burðarþol Reyðarfjarðar (þar með talið Eskifjarðar) er 20.000 tonna hámarks eldi. Áhættumat erfðablöndunar er hins vegar 15.000 tonn fyrir bæði Fáskrúðsfjörð og Reyðarfjörð saman og er áhættumatið því takmarkandi þáttur við útgáfu starfsleyfa eldis frjórra laxa í sjókvíum í þessum fjörðum. Líkt og áður sagði á aðeins eftir að útteila 3.000 tonnum af frjóum laxi út frá núverandi áhættumati erfðablöndunar.

Umhverfisstofnun áréttar að ekki verða gefin út starfsleyfi sem heimila umfang sjókvíaeldis frjórra laxa í Fáskrúðs- og/eða Reyðarfirði/Eskifirði umfram hámarkseldi skv. áhættumati erfðablöndunar né burðarþolsmati fjarðanna er Hafrannsóknarstofnun gefur út.

Hvöldartími og samræming útsetninga

Skv. greingargerð mun rekstraraðili samræma útsetningar seiða í Fáskrúðsfjörð með Fiskeldi Austfjarða hf. og miðast eldisáætlunir við það að tryggja að hámarkslífmassi fari ekki á neinum tíma yfir burðarþol fjarðarins sem er 15.000 tonn (bls. 20). Skv. eldisáætlunum rekstraraðila mun nota tvö eldissvæði í senn á meðan eitt er hvílt í 9-12 mánuði.

Valkostagreining

Í tillögu að matsáætlun kemur fram að í frummatsskýrslu verður fjallað um núllkost og valinn kost en að aðrir kostir séu ekki raunhæfir. Þar segir: „*Félagið hafði skoðað og*

síðan útilokað ýmsa kosti áður en umhverfismatsferli hófst og telur landeldi, eldi í lokuðum kvíum og eldi á geldfiski ekki raunhæfa möguleika“ (bls. 26). Þá kemur einnig fram að minna umfang samræmist ekki markmiðum félagsins. Umhverfisstofnun telur að fjalla ætti um þá valkostagreiningu sem átti sér stað áður en matsferlið hófst þar sem öll umfjöllun um greiningu á mismunandi valkostum sem farið hefur fram ætti að vera tilgreint í frummatsskýrslu þó svo sú greining hafi átt sér stað áður en framkvæmdin hóf formlegt ferli mats á umhverfisáhrifum.

Umhverfisstofnun tekur fram mikilvægi ítarlegrar valkostagreiningar í mati á umhverfisáhrifum svo skapist svigrúm þegar kemur að útfærslu framkvæmdar við leyfisveitingu. Svo skal taka fram hver valkostanna sé aðal kostur framkvæmdar og hvers vegna. Stofnunin bendir á að hægt er að fjalla um mismunandi valkosti hvað varðar staðsetningu kvía í skilgreindu sjókvíasvæði, mismunandi staðsetningar sjókvíasvæða í fjörðum og mismunandi lengd hvíldartíma eldissvæða tengt vöktun á álagi á botndýralíf undir kvíum.

Umhverfisstofnun tekur fram að skv. lögum nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum ber leyfisveitanda að veita leyfi fyrir framkvæmd sem fjallað var um í mati á umhverfisáhrifum. Þar með mun Umhverfisstofnun fylgja þeim forsendum sem fjallað er um í matsskýrslu framkvæmdar við gerð ákvæða starfsleyfis. Ekki er unnt að breyta grundvallar forsendum framkvæmdar í leyfisveitingu frá því sem fjallað var um í mati á umhverfisáhrifum. Umfang eldis, hvíldartími svæða og staðsetningar kvía geta talist grundvallar forsendur starfsleyfa hvað varðar mengunarvarnir sjókvíaeldis. Því er mikilvægt að rekstraraðili fjalli um mismunandi valkosti framkvæmdar og meti áhrif þeirra á umhverfið. Mat á umhverfisáhrifum ætti því ekki aðeins að fjalla um einn valinn kost að mati Umhverfisstofnunar heldur ætti að taka fyrir og meta nokkra valkosti en úr þeim er valinn besti kosturinn og er það val rökstutt út frá mati á áhrifum á umhverfisþætti og út frá valkostagreiningu.

Stofnunin horfir einnig til umfjöllunar matsins á valmöguleikum hvað varðar frjósemi fisks (geldlax eða fjór lax) og fjarlægðar á milli eldissvæða ótengdra aðila þó svo þeir þættir falli undir lög um fiskeldi nr. 71/2008 og því á starfsviði Matvælastofnunar og þar með tekið fyrir í rekstrarleyfi eldisins.

Ef aðeins einn valkostur, valinn kostur, er metinn í ferli mats á umhverfisáhrifum sem eini raunhæfi valkosturinn er rekstraraðili að binda kröfur starfsleyfis við forsendur þess valkosti. Umhverfisstofnun metur það sem svo að ef sótt er um starfsleyfi, eða breytingu á starfsleyfi, sem byggir á öðrum forsendum ber að tilkynna þá framkvæmd aftur til Skipulagsstofnunar.

Niðurlag

Ljóst er að fyrirhugað umfang sjókvíaeldis fjórra laxa í Fáskrúðsfirði fer fram úr heimiluðu hámarkseldi skv. áhættumati erfðablöndunar og mun starfsleyfisveiting í Fáskrúðsfirði ekki fara fram úr þeirri heimild. Umhverfisstofnun telur að valkostaumræða í frummatsskýrslu framkvæmdar ætti að vera ítarleg og taka ekki aðeins til annarrar tækni

eldis (lokaðar kvíar, geldlax o.s.frv.) eða mismunandi umfangs eldis heldur einnig til þátta líkt og hvíldartíma og staðsetningar eldissvæða innan fjarða.

Beðist er velvirðingar á því hve dregist hefur að svara þessu erindi.

Rakel Kristjansdóttir
sérfræðingur

Virðingarfyllst

Agnar Bragi Bragason
teymisstjóri